1ste. JAARGANG. CURAÇAO DEN 12n. JULI 1884. N° 28.

AMIGOE DI CURAÇAO.

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
OP CURAÇAO,
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.

De Agentuur
ten huize van de Heeren
JAN ELLIS, *Curaçao*, — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, *Aruba*, — Playa.
JOSÉ A. ROSA HERRERA, *Bonaire*, — Playa.

E Corant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10.— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50, cada regel mas fl. 00,7½.

WILLEM ALEXANDER KAREL HENDRIK FREDERIK
PRINS VAN ORANJE
(geb. 25 Aug. 1851)

is den 21 Juni jl. aan Vorst en Vaderland door den dood ontrukt.

Onze Geëerbiedigde Koning heeft zijn eenig overgebleven zoon en stamhouder verloren; een verlies onmetelijk groot en verpletterend voor het hart van den grijzen Vorst en Vader.

Het Vaderland en zijne Koloniën — waaronder Curaçao niet het minst — innig verbonden aan het Vorstenhuis van Oranje, zagen reeds 5 jaren geleden, bij den dood van wijlen Prins WILLEM, met angstvolle bezorgdheid het noodlottig oogenblik in het verschiet, waarop ook de laatste Erfprins, ALEXANDER, zou komen te vallen; maar nu eerst beseffen wij, hoe dat verscheiden een nationale ramp is voor Nederland, wiens toekomst op dien eenigen Oranje-telg gebouwd was.

Prins ALEXANDER is dan heengegaan, en wel zonder dat de hooge gaven en deugden zijner Vaderen ook in hem tot heur recht zijn gekomen, of den tijd hadden, zich door ons te laten kennen en bewonderen.

Evenwel, onze droefheid en rouw uiten zich natuurlijker wijze naar de mate van innigheid en uitgestrektheid onzer liefde. Welnu! Vorstelijke telg der Oranjes, behoefde dan ook Prins ALEXANDER, geen anderen titel om het Vaderland in diepen rouw achter te laten: want de liefde des Nederlandschen volks is als geënt op den stam der Oranjes.

dia 21 di Juni 1884 morto a rankele foi Rei, su tata, i foi Hoelanda, su patria.

Nos Rei Respetá a perde su unicoe jioe, koe a sobrele, i su heredero; ta un pérdida masjá.... masjá grandi pa coerazon di e Rei i Tata bieuw.

Hoelanda i su colonianan, — Curaçao no di menos den nan— mará íntimamente coe Cas real di Oranje, ta 5 anja pasá na morto di Dios pordon Prins WILLEM, a mira caba coe grandi ansia e momentoe fatal den porvenir koe e ultimoe Erfprins ALEXANDER mester a sucumbi també; maar ta té awor numá koe nos ta corda com e morto aí ta un calamidad nacional pa Hoelanda, koe tabata mira su porvenir fundar riba e unicoe jioe-aí di Cas di Oranje.

Prins ALEXANDER a bai anto foi mundoe sin koe e don haltoenan, e birtud grandinan di su Majornan a haja tempoe di luci den di é també, of sin koe nos tabatien ocasion di conoce i admira nan.

Asina tambe nos ta manifesta di un manera natural nos tristeza i rouw, segun koe nos amor ta grandi i di coerazon. Wel! Jioe Real di Oranje, Prins ALEXANDER no tabatien mester di otro titel mas pa larga su Patria den rouw dipi; pasobra amor di puebel Neerlandés ta manera geënter riba Stam Real di Oranje.

NA DEN STRIJD.
Onze Nieuwe Verordening op het Onderwijs.

—o;o—

De strijd is gestreden! Met algemeene stemmen, *minus* ÉÉN, werd op den eersten Dinsdag dezer maand het pleit beslecht en de *Ontwerp-Verordening*, regelende het Onderwijs op Curaçao tot *Verordening* verheven.

De handelingen van de twee openbare zittingen, gehouden op 30 Juni en 1 Juli — een tweedaagschen veldslag zouden wij haar bijna willen noemen — vonden wij belangrijk genoeg om er voor onze geachte lezers een, iets meer dan beknopt, verslag van op te stellen; maar nu wij tot ons genoegen vernomen hebben, dat binnenkort van officiëele zijde een *volledig* verslag zal verschijnen, houden wij ons eerbiedig terug, en zullen alleen in dit opstel van enkele onzer aanteekeningen gebruik maken. Vrees niet, waarde lezer! dat hier uwe aandacht al wederom gevraagd zal worden voor de Curaçaosche onderwijs-quaestie; neen, ook wij houden niet van mosterd na den maaltijd. Maar hoewel de zaak nu eenmaal haar beslag heeft gekregen, mogen wij niet geheel onverschillig blijven ten opzichte van eenige punten, waar men, *na den strijd*, natuurlijkerwijze zijne aandacht op laat vallen; b. v. over de *wijzigingen*, én door de Afdeelingen én vooral op voorstel van den Heer A. Jesurun daarin gebracht; over de *debatten*, in de Openbare zittingen naar aanleiding der afzonderlijke artikels gevoerd; over de *eindstemming* en hare motiveering door eenigen der Leden; ten slotte over hetgeen men van de tegenwoordige *Verordening* denken moet.

Wij gelooven, dat de behandeling van het laatste punt: *Hoe te oordeelen over de tegenwoordige Verordening?* genoeg licht zal werpen ook over de drie eerstgenoemde punten, om ons het recht te geven hunne afzonderlijke behandeling achterwege te laten.

Het was gedurende de lange avondzittingen van den Kolonialen Raad eene verkwikking, een waar genot, de Leden zoo rondborstig en onbewimpeld hunne voor- of tegeningenomenheid met de Ontwerp-Verordening in kristalheldere bewoordingen te hooren voordragen. Vandaar dat wij niet zullen schromen, dat voorbeeld te volgen, en *ons* oordeel over de tegenwoordige Verordening evenmin aan het licht te onttrekken.

De bescheidenheid vordert evenwel, dat wij eerst aan het oordeel van de Vaderen der wet zelven onze aandacht schenken.

———

Toen de behandeling van art. 60, het laatste van het Ontwerp, was afgeloopen, sprak de VOORZITTER het volgende:

"Vóór wij overgaan tot de stemming „over het geheele Ontwerp, wensch Ik mijne stem met weinige woorden toe te „lichten. Ik was zeer ontstemd, toen gisteren bij de behandeling van art. 46 de „*Inspecteur* uit de Verordening gelicht „werd, omdat vele huisvaders en ook Ik „persoonlijk de beste verwachtingen koesterden voor de verbetering van het onderwijs door middel van den arbeid en „het toezicht van eenen Inspecteur. Ik ben „evenwel tot de overtuiging gekomen, dat „het onderwijs verbeterd zal worden door „de Verordening, al zij het dan ook niet „in die mate als door het Ontwerp. Daarom „zal ik stemmen *voor* de geamendeerde „Ontwerp-Verordening. Want het is toch „altijd nog beter een half ei, dan een ledige „dop."

Het Lid SOL C. HENRIQUEZ verlangde insgelijks zijne stem te motiveeren, en verklaarde dat hij daags te voren, bij het uitlichten van den *Inspecteur* uit de Verordening, van oordeel was, niet meer ten gunste van het Ontwerp te zullen kunnen stemmen. Waarom? "Omdat *zonder Inspecteur* de wet datgene mist, wat het noodig heeft om te leven."

Maar bij spreker stond het vast, dat de *Schoolcommissie* al zeer spoedig zou ondervinden en moeten bekennen, dat volgens de geamendeerde Verordening hare taak te zwaar en onuitvoerbaar zou wezen en zij zelve dus wel het eerst stappen zou doen tot het in 't leven roepen van een *Inspecteur*. Daarom, vermits toch de Inspecteur komen zal, is spreker van plan *voor* de wet te stemmen.

—Het Lid MR. BAROE verheft zich hierop van zijn zetel en geeft zijn instemming te kennen met het gevoelen en het besluit van den voorgaanden spreker.

— Ook de ONDERVOORZITTER verzoekt het woord, en zegt dat hij gisterenavond genoegzaam het principiëel bezwaar heeft toegelicht dat hem belette *voor* de Ontwerp-Verordening te stemmen. Sedert zijn er onderscheidene wijzigingen in het Ontwerp gebracht, waardoor echter dat *principiëel* bezwaar niet werd opgeheven: daarom kan hij ook nu nog evenmin *voor* de aanneming stemmen.

———

Zou iemand na de uitspraak van deze vier Edel Achtb. Heeren het aandurven, de thans bestaande Verordening slechtweg *af te keuren*, ons dunkt, dat zulks, na een zoodanig drievoudig vonnis over haar te hebben aangehoord, volstrekt geene vermetelheid zoude zijn; of de vermetelheid moest hierin gelegen zijn, dat men, hetzij in het aanvoeren van sterker en klemmender beweegredenen of in het bezigen van schilderachtiger en fijner uitdrukkingen van afkeuring den wedstrijd wilde aangaan.

Daarom stonden wij dan ook verbaasd, dat niet meer dan EENE stem zich *tegen* de geamendeerde Verordening ging verheffen.

Immers *een half ei*, een *levenloos iets* is meer dan een *principiëel* bezwaar: het raakt het *wezen* van eene wet, die, volgens ons begrip, op de eerste plaats een *geheel* en wel een *levend* en *levenwekkend* geheel moet wezen, wil men er redelijker wijze zijne stem aan geven.

Het staat derhalve vast: volgens eenigen is de tegenwoordige Verordening niets meer dan een halve maatregel om tot verbetering van onderwijs te komen, of wel, en erger nog, volgens anderen is zij een *cadaver*, een lijk, waarin na verloop van korten tijd de geest en het leven zal ingeblazen worden.

———

Hier nochthans staat tegenover het gevoelen der meerderheid van de Koloniale Raads-Leden.

Op den eersten dag der Openbare zittingen, werd, onmiddelijk na het openen van de Vergadering door den Voorzitter, het eindverslag der Afdeelingen van den Raad voorgelezen. Naar luid van dat eindverslag was men in de Afdeelingen, na kennis genomen te hebben van de *Memorie van Antwoord*, van de eene zijde de meening toegedaan, dat er niet moest worden opgezien tegen de kosten, welke de verbetering van het onderwijs volgens de Ontwerp-verordening eischen zou. Van de andere zijde beweerde men, met mindere uitgaven evenzeer tot verbetering van het onderwijs te kunnen geraken, en dit wel door *amendeering*.

In dit geval, zoo repliceerde men, zouden er in het Ontwerp zulke veranderingen moeten gebracht worden, dat de artikelen

dan mocilijk meer in elkander zouden sluiten.— Volgens anderen, kon zulks *wel* zonder dit ongerief plaats hebben, en zou de heer A. JESURUN het beproeven.

Zoo werd dan, en nog wel ter elfder ure, het oorspronkelijk Ontwerp dusdanig gewijzigd dat inderdaad van *de* Ontwerp-verordening geen sprake meer kan zijn. Maar, bovenal, eere aan de bekwame hand die zoo op meesterlijke wijze heeft weten te snoeien, te kappen zelfs; en, wat meer zegt welligt, ook de kunst verstond, zooveel mogelijk de levenskracht van den ouden stam te ontzien, ja, haar zelfs dienstbaar te maken om aan nieuwe, en edeler loten de blijde hoop van leven en vruchtbaarheid mede te deelen.

Immers het Lid A. JESURUN, sprekende over de wijzigingen die hij ging voordragen, durfde verzekeren, *dat met zijne amendementen gewijzigd, de Verordening minder belooft dan zij geven zal; terwijl de Ontwerp-Verordening meer belooft, dan zij geven kan.*

Uit deze woorden, dunkt ons, kan men genoegzaam opmaken, wat, betrekkelijk de tegenwoordige Verordening, het oordeel is der meerderheid in den Kolonialen Raad. Die *negen* Leden toch meenden, buiten een Inspecteur om, het Onderwijs te kunnen verbeteren en veel goeds van de aldus gewijzigde *Ontwerp-Verordening* te mogen verhopen.

Hadden wij ons niet bepaald tot een loutere kennisneming van dat oordeel, wij zouden thans ook andere, meer voorname, wijzigingen kunnen bespreken, die in de vroegere artikelen gebracht zijn, vóór wij tot het uitspreken van ons bescheiden gevoelen en oordeel overgingen. Toch zij nog ter loops hier opgemerkt, dat met het "uitlichten van den Inspecteur uit het Ontwerp" en het slechts *in het verschiet stellen* van eene School Afdeeling II en I, volgens onze meening, een treffend blijk van kennis der Curaçaosche toestanden gegeven werd. Op den vóóravond der Openbare Zittingen schreven wij: *Wij hebben de vaste overtuiging, dat het den Edel Achtb. Heeren van den Kolonialen Raad niet aan praktischen zin zal mangelen, om op dien moreelen en financiëelen toestand (van Curaçao) het oog gevestigd te houden, en aldus het Onderwijs alhier op eene gezonde wijze te helpen regelen.*

De uitkomst heeft ons niet met onze vaste overtuiging beschaamd doen staan. Moge al de Ontwerp-Verordening eenige harer schoonste sieradiën verloren hebben, en werd het openbaar Onderwijs op minder weelderigen voet ingericht, dan waartoe de tijdgeest Curaçao en zijn niet rijk gevulde kas wilde verleiden — toch valt het niet te ontkennen, dat men in de tegenwoordige Verordening eerst en vooral naar degelijkheid en uitvoerbaarheid gestreefd heeft; ook de twee machtigste hefboomen om het onderwijs te verbeteren, de *inspecteerende* en *examineerende* kracht, heeft men zoo veel mogelijk ter hand genomen om het Onderwijs in deze Kolonie op hare natuurlijke hoogte te brengen, zoodat ook wij van het stelsel gelijk het daar ligt, goede verwachtingen koesteren: mits het op verstandige en eerlijke wijze in praktijk worde gebracht.

Zoo zijn wij dan de lofredenaars geworden van de aangenomen *Verordening* op het Onderwijs in deze Kolonie?— Geenszins. Ook wij worden door een *principiëel bezwaar* weerhouden, om aan de Verordening onze goedkeuring te hechten. De ONDERVOORZITTER van den Kolonialen Raad alsmede het Lid Mr. BARGE hebben openlijk de beginselen uitgesproken, waar evenzeer de Ontwerp-Verordening als de thans aanvaarde Regeling van het Onderwijs mede onbestaanbaar is.

Alleen vergelijkenderwijze, zooals men bij eene verplichte keuze tusschen twee kwaden pleegt te doen, gaven wij de voorkeur aan de gewijzigde en geamendeerde, d. i. aan de Verordening, die weldra gepromulgeerd zal worden. En vermits nu het *kwade* nimmer absoluut, maar steeds, in vereeniging met het *goede* bestaan kan, zoo hebben wij alleen getoond, dat wij het *goede* op prijs weten te stellen, waar het zich ook bevinden moge: gelijk wij dan hier ook eindigen met een woord van hulde aan de Edel Achtbare Heeren van den Kolonialen Raad, die in de aangenomen Verordening wel hunne beginselen ten troon verheven hebben, maar toch, zoo menigmaal de gelegenheid zich aanbood, met edele onpartijdigheid den tegenstander en zijn beginselen gespaard en recht hebben laten wedervaren.

HET VERGAAN VAN DE "MEDIATOR".

Zaterdag, den 5n dezer, was Curaçao getuige van eene ramp, die wegens hare vreeselijkheid tot nu toe eenig is in de geschiedenis van zijn haven- en loodswezen. Aan de *Kleine Klip* lag het groote Engelsche stoomschip MEDIATOR van de Harrison-lijn, rijk geladen met Europeesche, Amerikaansche en Curaçaosche goederen en geheel gereed om tegen den avond hare reis naar Sabanilla te aanvaarden.

Omstreeks 2 uren van den middag werd de *Thuringia* van de lijn Hamburg-Amerika binnengeloods maar hield nog, ondanks haar achteruitstoomen met zulk een vaart op de Engelsche *vrachtboot* aan, dat een botsing niet meer te vermijden was en weldra, onder een donderend gekners, laatstgenoemde boot aan stuurboordzijde, beneden hare waterlijn, aangevaren, doorboord werd. De *Thuringia* had niets geleden, en zag haar slachtoffer onmiddelijk tot op weinige voeten beneden het dek wegzinken.

Oogenblikkelijk liet men op het zinkende vaartuig den stoom outsnappen.

Een zestigtal werklieden, geholpen door eenige manschappen der equipage, trachtten zooveel mogelijk van de kostbare lading te redden. De goederen die hier op Curaçao waren ingenomen, werden alle binnen een entrepôt in veiligheid gebracht. Maar eensklaps hoorde men weder, om half vijf, den stoom met schel en pijnlijk geluid ontvliegen: — *é ta agoniza* mompelde de menigte, en inderdaad was de MEDIATOR haar laatste oogenblik nabij gekomen; want een paar uren daarna maakte het schip eenige zeer bedenkelijke bewegingen: plotseling gleed het van de rots, waar het een steun op gevonden had, meer naar het midden van de haven, en in minder dan één minuut werd de kolossale stoomboot door de wateren verzwolgen. Vreeselijk was de indruk, dien honderden toeschouwers op dat oogenblik ondervonden. Vijftig of zestig werklieden waren nog aan boord en grootendeels in het ruim, toen het vaartuig op het punt was de diepte in te gaan. Kinderen, vrouwen, en mannen zelfs, huiverden, schreiden en gilden het uit van ontzetting, toen zij van de kade af getuigen waren van den strijd—om— het leven dier velen, welke nog aan boord werkzaam waren. Met wilden angst en den doodschrik op het gelaat vlogen dezen naar boven, door de huilende golven steeds dreigend achtervolgd; op en door elkander wierpen zij zich over de verschansing, en, Gode zij dank, dat er geen menschenlevens mede gemoeid werden!

Het vaartuig zelve was reddeloos verloren. Door eene opening van 8 voeten lengte bij eene breedte van 2 of 3 voeten, drong de zee met bulderende stooten ruim en binnendek door; ging een korten maar allerhevigsten strijd aan met de vuren: rook en damp wentelden zich in dikke, beurtelings zwarte of hagelblanke, wolken uit de wielende golven omhoog, terwijl gloeiende kolen en ziedend water den schoorsteen uitvlogen; en weldra was de MEDIATOR in de diepte verdwenen.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

De stoombooten van de Red „D" lijn zullen van Curaçao naar New-York vertrekken: 22 en 31 Juli — zij worden uit New-York hier verwacht: 20 Juli.

DINSDAG, werd in de Openbare zitting van den Kolonialen Raad de Ontwerp-verordening van de Koloniale begrooting voor het dienstjaar 1885 behandeld en zonder discussie aangenomen.

Het Lid MADURO stelde voor, dat de Koloniale Raad den VOORZITTER zou verzoeken om door tusschenkomst van Z. Exc. den Minister van Koloniën aan Z. M. onzen geëerbiedigden Koning de innige deelneming van den Raad te willen betuigen in het zwaar en smartelijk verlies dat èn Z. M. en het Vorstelijk Huis geleden hebben door het overlijden van den PRINS VAN ORANJE. Het voorstel werd met algemeene stemmen aangenomen.

WOENSDAG, is ook het Ned. stoomschip *Prins Maurits*, het derde van den *Koninklijken West-Indischen Maildienst*, laatst van Trinidad, alhier aangekomen. Ook deze derde boot is net en geriefelijk ingericht. Van Amsterdam naar Suriname had zij eene zeer voorspoedige reis van nog geen 17 dagen. De passagiers roemen ten zeerste de behandeling, die zij aan boord hebben ondervonden van den Gezagvoerder, den heer *H. Sluiter*, en de verdere officieren.

De *Prins Maurits* zal heden naar Amsterdam vertrekken via *Pto Cabello, La Guayra, Trinidad, Demerara* en *Paramaribo*, en onderscheidene passagiers naar eenige dier plaatsen overbrengen.

NEDERLAND.

De ziekte van wijlen den Kroonprins.

Reeds in het begin der vorige maand gevoelde zich Z. K. H. de Prins van Oranje licht ongesteld; op den 5n Juni constateerden de geneesheeren, dat de Prins aan *typhus* lijdende was. De ziekte heeft haar gewoon verloop gehad, maar wekte van toen af, groote bezorgheid; vooral met het oog op de krachten van den patient. Niemand anders dan zijn eerste kamerdienaar mocht den hoogen lijder verplegen, zelfs werd het aanbod van verpleging door een of meer diaconessen, later, door eenige dames van hoogen huize, dankbaar afgewezen. Herhaalde malen daags deed de Prins zijn secretaris aan het ziekbed ontbieden tot bespreking van eenige loopende zaken.

De ziekekamer van Z. K. H. maakte deel uit van de 5 kamers *en suite*, met elkaar in gemeenschap, en die tot gewoon verblijf van den prins dienden. In alle het ziekenvertrek omringende appartementen waren steeds de vensters geopend tot het binnenlaten van de frissche buitenlucht. Nadat zijne ongesteldheid van ernstigen aard geworden was, moesten 's Prinsen lievelingen, papagaaien, parkieten, fraaie vogels, enz. uit zijn kamer worden verwijderd, terwijl ook de prachtige gitzwarte poedel, die des nachts vóór het bed van zijn vorstelijken meester gewoon was te waken, tijdelijk een ander verblijf heeft moeten betrekken.

Van den 10n tot den 15n Juni hebben zich in het ziekteproces geen verdere complicatiën voorgedaan; elken dag beschouwden de geneesheeren als eene schrede voorwaarts, ofschoon er geen zichtbare beterschap was, om reden, dat er een twintig dagen mede heen moesten gaan, alvorens men de *crisis* als doorworsteld kon beschouwen.

Het hoesten hinderde den hoogen lijder dikwijls in zijne rust, terwijl ijlende koortsen hem voortdurend verzwakten. Driemaal daags gebruikte hij echter een glas sterken Tokayer, waardoor zijne krachten staande gehouden werden; en daar de ingewandsverschijnselen bevredigend bleven, koesterde men, hoewel niet zonder bezorgheid, toch nog, tot op 5 dagen vóór zijn overlijden, steeds de hoop dat de prins de ziekte zou te boven komen.

De Nisero-verwikkeling.

De zaak der *Nisero* wordt meer en meer verwikkeld en dreigt thans ernstig de goede verstandhouding tusschen Nederland en Engeland in gevaar te brengen. Zooals men weet heeft onze regeering op het Engelsche aanbod tot interventie met een beleefd, doch beslist *non possumus* geantwoord. Het Engelsche gouvernement heeft zich echter bij die afwijzing niet nedergelegd en in een schrijven aan onzen gezant, den graaf Van Bylandt, blijft Lord Granville op die interventie aandringen; hij ontkent dat de bedoeling van den *radja van Tenom*, zou geweest zijn, de bewuste schuld van den Chineeschen peperhandelaar uitbetaald te krijgen en verzekert dat het er den radja alleen om te doen geweest is, door Engelands bemiddeling verlichting te verkrijgen in de blokkade ten gevolge van den Atjeh-oorlog. Die blokkade, wordt verder gezegd, doet ook aan de Engelsche handelsbelangen groote schade, waarom Engeland meent tusschenbeide te mogen komen ten einde aan den Atjeh-oorlog een einde te maken. Het is bereid daartoe eene zending naar den sultan van Atjeh af te vaardigen.

Intusschen wordt het meer en meer raadselachtig wat de *Nisero* eigenlijk op de kust van Sumatra deed; de reeders van het schip zelven, de heeren Pels & Co. verklaren het niet te begrijpen: zij verzekeren in een brief aan den minister dat het schip er niets te maken had en betuigen hunne spijt over de houding, door den kapitein na zijne aankomst te Londen aangenomen en over zijne beweringen betreffende de weinig afdoende handelingen der Hollanders, zoowel vóór als tijdens de expeditie naar Tenom.

— De *Transvaalsche Deputatie* had haar vertrek uit Nederland naar Zuid-Afrika bepaald op 14 Juni ll.

ANTWERPEN 14 Juni.— De overwinning der Katholieken bij de jongste Belgische Kamer-verkiezingen is volkomen geweest. Vroeger bleven zij 20 stemmen *beneden* de liberalen, thans bestaat er eene katholieke *meerderheid* van 32 stemmen. De ministers kunnen natuurlijk na zulk een verandering in de Kamer niet meer regeeren, en hebben gezamenlijk hunne portefeuilles ter beschikking van den koning gesteld. Het ministerie heeft gedurende zijn zesjarig bestaan 26 millioen aan belastingen opgelegd; het laat na: een deficit van 12 millioen, ongerekend nog de anti-clericale tirannie, waaronder het de bevolking deed zuchten.

FRANKRIJK.— *De Aziatische cholera* is in het land. Zij heeft zich het eerst vertoond te *Toulon*, waar onderscheidene gevallen zijn voorgekomen. Ook te *Marseille* heerscht zij, en richt groote verwoestingen aan: daarenboven wordt deze stad nog door de *muskieten-plaag* gekweld, en op duizenden plaatsen ontsteekt men vuren om de insekten te verdrijven.

TONGKIN.— Wederom zijn hier, in de vorige maand moorderijen op de christenen gepleegd. De laatste overlevende der zes Fransche missionarissen van de provincie Thang-Hea, pater Tamed, is vermoord, zijne missie vernield en de geloovigen gedood of op de vlucht gedreven. Die feiten hebben plaats gehad nabij Ninh-Binh en Nam-Dinh, waar talrijke Fransche troepen garnizoen houden, en op weinig afstand van de kust, vóór welke een Fransch oorlogschip kruist. De bevrediging van Tongkin is dus nog geen voldongen feit.

Un barbaridad di ladronnan.

TONKING.

Awor koe sin spera i di ripientoe Francia i China a haci un arreglo di paz, i koe e República-aí, apesar di su grandisima pérdida di placa i bida di hende, toch el a sali coe honor, lo hende por ker facilmente koe soldaat francesnan ta sosega duci riba nan laurel. (jerba koe promer aja nan tabata corona militernan koe a gana algun victoria). Al contrari; [illegible] diser no ta chinecsnan koe nan tien di brega coe nan, maar ainda hopi tem, den [illegible] e parti ganar di Tonking lo nan tien di haci coe un soorto di enemigoe di [illegible] lastig. Manera cos koe ta spruit foi [illegible] di tera, awendía di toer banda troepa [illegible] ter di saltiador i zeerover ta parce [illegible] nan; i di pejor ta koe troepa frances [illegible] no ta capaz di drenta na lucha coe [illegible] dido famoso i volleerd nan—aí; pasobra [illegible] seo militar den di e lugarnan—ajá tien [illegible] jar hopi dificultad. Na coeminzamento [illegible] luna pasar algun di e bandidonan-aí a [illegible] na un egempel di balor i barbaridad [illegible] nunca hende a tende, tem nan a ataca [illegible] barcoe di vapor *Marcel Courtin*. E vapor [illegible]

..i tabata hankrá na Haiphong, jeen té na ..oca di mercancias di balor i koe algun ..aja di placa, por ai balor di fr. 30.000. Senjor Gravelle, unico Europeo koe tabata abordo mester a hiba é cargamentoe precioso-aí na Hanoi, i tabata cerca di haci ..a bela, ora un dozyn di chinees a presenta pa haci biaga huntoe manera pasagiers. Como e kaptan no a sospecha nada maloe, el a ricibi nan abordo coe gustoe i unbé el a sali bai na lugar di su destinoe. No a dura muchoe of Seinpost di riba ..eroe *Olifant* a haci senja na Haiphon koe ..a mitar camina di Haidzong, bordo di *Marcel Courtin*, pasajeronan a lamanta, mata Graville i cende barcoe na candela. E noticia-ai a causa hopi spantoe den di ..tad, i nan no a supone poco cos, ora ..oco despues e Annamitanan koe a scapa ..a bin conta toer particularidad di é atake ..erribel.

Nan a conta koe tramerdia pa un or, ..pena Mr. Gravelle a sali foi kamer di mas..ien bini riba dek, of di repiente el a ri..ibi di atras un terribel kap di sabel riba ..u schouder. Sin perde su presencia di ..piritu, unbé el a jama *su boy*, koe ja a ..ira e atake di traicion i tabata coeri tre.. ..e revolver di su sjon. Maar na momen..oe koe Gravelle tabata toema e harma, ..an a dal é un golpi coe un bara di he..oe riba su braza drechoe, koe a kibrèle ..a splinter, i gritandoe coe dolor é dis..raciado frances a larga su curpa cai ma..era mortoe riba dek, oenda e chineesnan ..toema su mees revolver i descargué riba ..jé, maar pa crueldad retiná, sin matéle. ..nbé e bandidonan a coeminza plunder: ..an a drama e doosjinan di placa, nan a ..cheer i dristui e mercancia nan i tira nan ..a awa, i despues nan a cende e barcoe na ..am. Hende por comprende, coe ki sustoe Annamietenan, koe a hui drenta e bo..onan koe e barcoe tabata lastra, i com..ra nan a mira tal spectakel abordo di *Mar..l Courtin* nan a corta caboeja pa larga botonan drief coe stroom. E bandidonan bandona e barcoe na flam nu bez, i ora ..in a jega tera, nan a hiba Gravelle mal ..irida na varios dorp i otro lugar como ..riunfo, pa alafin nan bai pasa anoche den ..itoe di baracheria i pleizier. Su manica ..an a coeminzá di nobo martiriza cruel..ente e pober desgraciado Gravelle, koe ..i un minuut nan no a stop di humilia i ..altrata. Nan a span é riba un sorto di ..tro [banki di tormentoe]; nan a ranca ..er parti di su curpa un pa un, i alafin ..an a corta su cabez foi su curpa, koe ta..ata biboe ainda; nan a hinca e cabez ri.. ..a punta di un bamboe largoe i nan ta..ata camna coe né toer camina i alafin nan ..ibé bai ora nan a hui pa troepa fran..és, koe tabata marcheere bai riba nan. Nan ..rueldad no a keda sin castigoe. Com..andant *Dagenne* a marcheer coe 2 com..anie na eroe *Olifant* pa doena e bandi..onan un bon castigoe.

Pa 12 or di merdia General Millot por ..anda na Ministro di Marina e despa..o-aki di Hanoi:

"Dos companie di bataljon Africano a ..ansa un bende grandi di ladron i casi ..an toer a keda dristui.— Commandant *Da..enne* a ricibi 3 hirida. E troepanan a ..omportanan bon. Nos tien un mortoe i ..hiridar. Toer camina koe nos troepa..an jega, confianza ta bolbe biba.

PERDEMENTOE

DI

"MEDIATOR".

—o—

Dia Sabra, dia 5 di e luna-aki, Cura..o tabata testigoe di un desgracia, koe té ..vor ta únicoe den su historia foi tem e ..n haaf i loos. Banda di *Klip Chikitoe*, ..abata para un vapor ingles grandi Me..iator di linja di Harrison coe un carga ..oe di mercancia di Europa, di América ..di Curaçao koe toer klaar pa sali e atardi..pa Sabanilla.

Pa 2 or di tramerdia a drenta *Thu..ngia*, di linja Hamburg-America, maar ..a coeri coe asina un vert riba e vapor ..glés, koe tabata imposibel di evita un ..lmentoe; na un momentoe hende a ten.. ..un boroto manera di donder i e Aleman ..daal contra e Inglés coe asina forza k'el ..kibra un boerakoe grandi bao di su lin.. ..di awa. *Thuringia*, sin sufri nada, a ..ira su victima zink unbé té algun pia ..má bao di su dek.

Unbé nan a descarga su ketel, Kaptan ..e su matroosnan a baha na tera, sola..ente coe duele, nan dici, koe Mediator zink ainda mas hundoe den su graf.

Como sesenta trahador coe algun hen.. ..di abordo mees, nan ta trata di scapa algoe di su cargamentoe. E mercancianan di Curaçao tabata poné sigur den un *entrepôt*. Ma pa banda di mitar di cinco, hende a tende di ripiente atrobe com nan tabata bolbe descarga su ketel coe un gran boroto:— *é ta agonizá*, puebel a coeminza mompel, i berdaderamente tabata su laatste rosca; pasobra un paar di ora despues e barcoe a haci algun movimientoe grandi: i di golpi el a sleep for di e barancanan k'é tabata steun ariba, hala un poco mas meimei di haaf i den menos di ún minuut e gran vapor a bai droemi den fondoe di lamar.

Tabata un bista terribel pa hopi cientoe hende koe tabata para mira. Tabatien ainda 50 ó 60 trahador abordo i den bodega o.a e barcoe tabata cerca di bolter abao. Muchanan, muhernan, hombernan mees tabata tembla, jora i grita di terror, ora, parar na tera, nan tabata testigoe di e bringamentoe di bida di toer e hendenan koe tabata traha abordo. Jeen di ansia di mortoe riba nan cara, nan a boela subi riba dek, menazá semper di awa coe su movimientoe terribel. Un riba otro, nan a tira nan curpa over di bordo....i danki Dios, koe nos no tien di jora pa bida di ningun hende.

E barcoe mees a perde sin remedi. Na un kibramentoe di 8 pia largoe i 2 a 3 pia hanchoe awa tabata drentele coe forza; tabatien un lucha corticoe maar horribel—for di e lamar borotá manera den un storm, tabata sali huma i stoom, tien bez manera nubia pretoe, algun bez blancoe manera sneeuw; mientras carbon na candela i awa herbé tabata sali spruit foi su schoorsteen..... un momentoe mas, i Mediator tabata derar den fundoe di lamar. Dos punta di su stengelnan ta moenstra té ainda lugar di su graf.

Curaçao, 7 Juli 1884.

Mi muy estimado Amigoe Ipi:

Mi no tien noode di bisá bo, ki contentoe mi tabata coe binimentoe di *Cardeas*, koe a trecé mi es draaibank boenita. Awor den dos ó tres minuut di tempoe mi por haci mas cos, koe na otro tem den un hentar dia. Esai ta probechoe pa mi, koe semper tien basta trabao, pa mantené mi famia. Ma toch pa papia berde, mi no ta gana coe es draaibank mas koe sosiegoe, pasobra mas trabao; koe mi tini, mi no ta haja, pa unicoe motiboe koe no tien trabao na Curaçao. I si tabata ami sool, lo mi no kega; danki Dios mi tien pa biba. ¿Ma cuantoe pobernan no tien nada di haci, ni pa coempli coe nan ofici, ni pa sinja? ¿Ipi, bo sabi kiko mi ta kere, koe ta maloe aki na Curaçao? Esaki: koe toer ofici meste para ketoe causa di toer cos, koe nan ta haja foi otra tera. Bai na un pakoes den Punda, i pa dos ó tres placa mas barata, koe snijer ó zapater aki por doená bo, bo ta haja un floes bon drechar i zapatoe di Hamburg. Sombrénan i otro cos pa bisti toer nos ta haja aí mas barata. Si, Ipi, pa mi pober idea, es comercio liber di toer cos, esai ta mata toer ofici aki na Curaçao. Figura, koe lo ta tabar di importa aki toer es cos, i també toer otro cos, koe nan por traha aki na Curaçao, como stoeltje i mesanan etc., anto sí, nos pobernan lo biba, mientra awor nan por wel traha nan mees caga di mortoe pa bai sosega. I mi n' ta kere, koe comerciantenan lo haja muchoe danjo di esai; pasobra tien otro cos di bende ainda, koe nan no sá fabrica aki na Curaçao, i koe nos pobernan lo coempra, si nan tien placa noema pa coempra. Es koe nan ta perde anto di un banda lo nan gana di otro banda. Ma larga, koe con toer esaí comerciantenan lo gana un poco menos ¿anto no ta mehor, koe es poco menos, koe nan ta gana, ta cai den man di nos pober hendenan di trabao? Nos hendenan di ofici, Ipi, no ta tantoe bobo, manera hopi ta keré podeser. Larga nan doena nos trabao i lo nos moenstra kiko nos por; alomenos lo nos no traha zapatoe coe zool di papel ó hieltje di paloe. Tampoco lo nos no traha stoeltje i meza, manera es di otro tera, koe comegijn ó otro bietsji ta distrui unbé.

Ma larga nos pasa es puntoe-akí pa contá bo nobo capital di Curaçao. Dia-luna i dia martes di semau pasar, nan a trata den Koloniale Raad cuestion di school. Toer miembro tabata presente. Promer cos koe nan a kita unbé foi es plan famoso, ta e Inspecteur. El a cai manera tajoemboe. Despues di a kita es Inspecteur, nan a coeminza troca casi toer Artikel, i nan a troca nan asina, koe mi ta kere, koe nan por a troca mas liger *Verordening di School*, koe nan a doena na 1873, koe manera nan a haci awor coe es plan famoso. Nan a kere di tira un cajon, i ta piston noema koe a sona. Den "Amigoe" mees lo bo mira di ki manera nan a acepta es Verordening nobo di School. Alomenos semau pasar el a priminti nos di conta nos mas arriba asuntoe di school. Pa awor anto nos por bisa toer lo fica meeseos. Podeser lo nos haja despues dos ó tres meester di mas, koe lo gana bon placa, koe lo traha dos, tres dia coe muchoe gustoe, koe lo sinti nan curpa bien liger fadar i koe lo no larga di toema nan pensioen. Stop Cobi! no papia asina, bo ta muchoe scherpi. ¿Ta kiko, Ipi, scherpi? Mi no ta mas scherpi, koe sjonnan mees koe a papia den Kolonialen Raad i koe a acepta es Verordening. ¿Un no a bisa, koe awor no ta fica nada mas pé koe un *mitar huebor*, i otro no a papia, koe awor, koe nan a kita Inspecteur, Verordening ta falta es koe ta doenele bida, coe otro palabra, koe awor Verordening ta un *cadáver*. ¿Awor, si ta berdad, kiko nos por spera di un mitar huebor i di un cadáver?

Dos dia pasar, Ipi, un disgracia grandi a socede aki. Na 2 ora di merdia, vapor di Compañia Hamburg-Americano *Thuringia* a bini coe bon vert den haaf, i promer koe el a stop el a daal vapor *Mediator* di Harrisonlijn koe tabata droemi na klip chikitoe, asina koe el a haci un boeracoe den dié di alomenos 3 pia hanchoe i 8 pia largoe. Conforme *Thuringia* a stooté asina, awa a jena coe tantoe forza *Mediator* koe mees ora el a coeminza zink té ora el a haja steun riba barañca. Té 6 or di atardi el a fica para asina. Den toer es tem nan a haja ocasion di scapa algun carga. Kaptan també a probecha di cohe su caga di heroe coe toer su placa i papel. Conforme el a scapa esaí, el a bandona su barcoe. Na 6 ora di golpi barcoe a slip for di baranca i el a bai den fundoe asina koe dos minuut despues nos a mira nada mas di dié koe pida di su stengel, coe algun cabujan. Danki Dios, koe toer hende, koe na es ora tabata den bodega di vapor por a scapa. Un di nan, koe no tabatien tempoe pa bini na tera, manera un macacoe a subi stengel té na punta di mas haltoe.— Despues nan a bini coe un pontje pa sakele for di aja. Ipi, ki bista terribel ora es barcoe a zink. Nunca lo mi loebida es momentoe. Coe forza el a ranca cajonnan koe el tabata marrar coe nan i el a distrui toer klip. Danki Dios, koe nan a corda di discarga stoom, sino sin duda ketel lo a boela i lé a mata hopi hende. Ora el a zink un seroe, mi no por splica di otro manera, un seroe di huma a lamanta for di haaf, koe tabata sali for di candela di machien. Awor lo bo puntra mi ¿kende tien falta den un cos asina? Esai si mi ta puntra Ipi. Nan dici, koe ni Loods, ni Kaptan, ni Matroos, ni Machien tien falta. Wel lo ta manera casi semper den cuenta asina. Suerte ta culpabel i el sool lo ta condenar. Jammer noema koe nan no por pone es suerte na heroe pa un 25 anja. Toch nos mesté larga di husga den un asuntoe asina grandi! Nan dici koe danjo lo no ta mas koe un millioen i mei di florin. Nos no sá ainda kiko lo nan haci pa kita es vapor foi camina, asina toch el no por fica, pasobra el ta stroba muchoe otro barcoe i vapornan.

Awor, Ipi, un palabra riba bo últimoe carta. El ta boenita di berde i toer ta gusta nos. Sí, Ipi, mi por sinja hopi foi nan. Ma un cos mi ta pidi bo. No hinca nunca bo pia den zapatoe di otro hende, pasobra asina lo bo por hera. ¿Ma Cobi, asina lo bo puntrá mi, ma Cobi, den ken su zapatoe mi a hinca mi pia anto? Wel den zapatoe di sjon Ben, di Marti di Lagun, di boetje Lauw. ¿O com Cobi?— Ipi, corda cantica di macamba, koe bo a traha pa Mr. James i bo otro amigoe. Pa papia berde, Ipi, esaí no ta bo zapatoe, bo a tende klok bati.... Bo ta conta nos, koe bo a canta di: *Dio manoeé. Ma bini di awané. We sali hende di anoche a sali. Pa ta lezi* etc. sin corda podeser, koe casi toer palabra, koe bo a papia ta un cabamentoe di un historia. Ipi, canta macamba, ma canté bon. No danja un tradicion koe nos a haja di nos majornan i koe lo nos stima manera cada puebel ta stima nan tradicion bieuw. Si bo ta bini aki, lo bo mira di traha dos ó tres cantica di puebel, pa kita, si bo por, es cantica pagano. Mi no ta contra, Ipi, koe ora bo bini, lo bo componé dos ó tres cantica di puebel. Traha tantoe koe bo kier. Ma mi ta pidi bo, no haci un cos pa kita cantica di macamba. Corré coe telelele. Corré coe otro cantica indecente, ma larga nos tene nos cantica di macamba manera un cos duci koe nos a erf di nos majornan. Awor mi no dici, koe toer cantica macamba ta inocente, tini koe no ta combini, ma casi ta masjar poco. Cantica riba dié mees, ta masjar inocente, dibertido, i pa facilita trabao. ¿Bo kier awor un cantica macamba di berde? tende auto.

Cantica di macamba, manera mi a bisa arriba, ta semper cabamentoe di un historia. Awor tabatien na un ciertoe tempoe un sjon masjar robes pa nos catiboenan. Un dia koe el bai busca awa na poos i koe el no por a haja cos, pa halé, ta castigoe di Dios, koe a hacié cai den poos. Mientra el ta den su fundoe el ta grita auxilio. Nos negernan ta bini i ta miré coe contentoe nos sjon den poos i ta canta:

Es koe ta canta promer lo mi jama cantador:

Cantador.— El a foedoewé yo noé, ma mi weleté a foedoewé.

Despues toer a respondé: Ma weleté, ma weleté, ma weleté.

Cantador. El a cocodowé.

Respondedor. Dowé, ma mi foedoewé.

Cantador. Da cuacua, El di dodowé mi el keké el a mi.......

R.—. El a foedoewe welete, ma welete ma weleté.

¿Of Ipi bo kier un otro auto? Ta di un sjon blancoe koe a bini na Curaçao, koe nan no tabata gusté muchoe. Tende su cantica;

Cantador. Di Guairá de vai de vai ta blancoe di Holanda.

Respondedor. Di Guairá.

C.— ¿Ta kende ta jama de vai?

R.— Di Guairá.

C.— Tu blancoe mees di Holanda oé.

R.— Di Guairá.

C.— Ta garoti coe diamant.

R.— Di Guairá.

C.— Ta fortuna mees a corre coene.

R.— Di Guairá.

C.— Ta Spanjool mees, es canailje aja.

R.— Di Guairá.

Awor Ipi, lo mi por doena bo mas cantica ainda. Jammer koe nan ta haci mi carta muchoe largoe. Asina mi por a contá bo es historia di Generaal Hoenja, koe despues di a moeri, nan a tende koe el tabata lamanta para, pa moenstra bo error koe bo tabatien di canta, sin sá nada di su historia, respondi, koe toer meste a canta: *Hoenja lamanta para*. Ma pa awé ta basta. Mi ta spera noema, koe bo no ta toemá mi na maloe, koe mi ta criticá bo. Mi a haci esai como amigoe.

Adios Ipi, té despues! Keré mi conse semper

Bo Amigoe.

Cobi.
